զուն, կարող են պահել անային գրքերը հայերէն, վրացերէն կամ թուրքերէն լեզուով։ Գրքերի մէջ արձանագրող տեղեկութիւնները, բաժինների և վերնագիրների հաստատում, պէտք է արձանագրին մաքուր, պարզ և որոշ։

§ 7. Տնային գրքերը մշտապէս կանոնաւոր և մաքուր պէտք է պահվին։

Նկատ. Տնային գրքերը պէտք է ներկայացնել պօլիցիականներին հէնց որ նարանը կը պահանջեն։

§ 8. Ցան տեղերը, կառավարչները, վերակացուները պէտք է ի նկատի ունենան հետեւեալ կանոնները։

1) Ա մ ա ա կ թերթերը գործ են անում տեղեկութիւններ գրելու համար այն անձանց մասին, որոնք ապրում են թիֆլիսի մէջ, կամ տեղափոխում են մի տունից միւս տուն մի և նոյն պօլիցիական բաժնի սահմանում։

2) Կ ա ն ա չ թերթերը գործ են անում տեղեկութիւններ գրելու այն անձանց մասին, որոնք գուրս են գալիս թիֆլիսից, մտնում են հիւանդանոց, կալանաւորվում են կամ մեռնում են։

3) Բ ա ց-գ ե ղ ի ն թերթերը գործ են անում թիֆլիսում ապրող պահեստի զինուորների համար։

4) Մ ա ա թերթերը գործ են անում տեղեկութիւններ մտցնելու համար հասարակաց կանանց և պօլիցիայի նկոտութեան տակ եղած անձանց մասին։

Նկատ. Բաց-դեղին և մանր թերթերը գործ են անում միայն, երբ հարկաւոր է տեղեկութիւն տալ այն անձանց մասին, որոնց համար նրանք որոշված են։

5) Խրաքանչիւր անձ, որ ապրում է թիֆլիսի մէջ, գուրս է գնում քաղաքից կամ վերադառնում է որ և է պատճառով, պէտք է արձանագրվի առանձին հասցեի թերթի վրա։

6) Ամուսին կանայք, չը բացառելով և նրանց, որոնք ապրում են իրանց ամուսինների հետ, արձանագրվում են ամուսիններից առանձին թերթերի մէջ։ Իսկ նրանց մոտ եղած անչափահաս երեխաները արձանագրվում են իրանց մայրերի թերթերի մէջ։

7) Հասցէի թերթերի մէջ չեն արձանագրվում առանձնապէս ա) բոլոր անչափահասները, որոնք ծնողների կամ այլ ազգականների հետ են ապրում։ բ) բոլոր ուսումնարանների աշակերտները, որոնք նոյն իսկ ուսումնարանների մէջ են բնակվում։ գ) օրաւորանոցների մէջ ծառայող զինուորները, դ) եպիսկոպոսների կամ վանքերի երգեցիկները և ծառաները, ե) նրանք, որոնք ժամանակաւորապէս գալիս են մի բան ծառեալու և ապրելու չը վճռաւորու պատճառով գիշերում մեր քաղաքի մէջ։

8) Հասցէի թերթերը պէտք է գրված լինեն մեծ տառերով և պարզ, և պէտք է պատասխանեն նրանց մէջ գրված բոլոր հարցերին։

9) Հասցէի թերթերը ուղարկվում են պօլիցիայ առանձին ցուցակների հետ, որոնց մէջ նշանակված են փոքրոյ անունը, ասն համարը, ամանիրջ անունը, ազգը, կոչումը և ասոիճանը և իւրաքանչիւր գոյնի թերթերի թիւը։ Այդ ցուցակը պէտք է ստորագրված լինի ուղարկող անձից, նոյնպէս պէտք է նշանակված լինեն թւականը, ամիսը և ամսաթիւը։

(Կը շարունակվի)

ՆԱԻԱԿ ԳԱՆԳԱՀԻՑ

Գիտակների 20-ին

Այցեալ նոյեմբեր ամսի 15-ին, Գանձակի երկրագործական համար, քաղաքին պատգամաւորներից լսուած հոգալարձությունը — Մաք. Լազարեանց, Նիկ. Մելիքանց, Մկրտ. Ալամանանց և խմ. Գաբալաբաշեանց, կանոնիզատներ Հ.Նոր-բէկ Մ-Շահնազարեանց և Ա.Դէք. Խաչանեանց, սարեվերին մեռ. թեմ. վերատեսչից։ Շնորհաւորելով նորերին իրենց Նոյնը պաշտօնով, կը յուսանք, որ նին հոգաբարձությունը իրենց մեծի հաշիւները նորերին յանձնելուց յետոյ, հայ հասարակութեան հետաքրքրութիւնը բաւականութիւն տալով կը դրատարակեն մեր հայ պարբերական թերթերի միջոցով իրենց չորս ամեայ շրջանի ուսումնական ու տնտեսական մանրամասնաց հաշիւը։ Մեզ չափազանց զարմացրեց պատգամաւորների անտարբերությունը գեպի իրենց յանձն առած գործը, որ հոգալարձու նշանակելն մի այնպիսի անձն, որը իր փառասիրությունի կանոնում է այն եկեղեցոյց օտարացնել սեպական հոգը, որի կարեւորությունի արդիւնքով իր զոյությունը պահպանում է այն զարոյը, որի վրա պարոնը հոգաբարձու է ընտրվել։ Թօքա Աբարբէի վրա է. գուցէ մեր պատգամաւորները գիտակներին ընտրելով նոցան, կամեցել են բարոյապէս պատասխանել նոցան ցեղ պատասխանությունից։ Բայց նոցա սխալվում են այդպէս կարծելով. ուելի լաւ է թող մեր հոգիչանությունը ուշադրություն դարձնելով իսկ նոցա բարոյական դարձեալ վարձատրի մի և նոյն մեզ անհնին յայտնի պարտին 500 բուբլով. յուսալի է, որ ապատեսան գրգռը խարդաւորիսի վերջանայ։

Մեր քաղաքային զարոյի (եթէ միայն կարելի է այսպէս անուանել) հայոց լեզուի և կրօնի ուսուցիչ Ա. քահանան թոյլ էր պարտուներոց, նորան փոխարինեց մի ուրիշը։ Հ.Հուսիկեանի կատարվից մեր դլխին ժողովրդական առաջը. Հանդիպեց պաւակիցիք, կարիսի հանդիպանցնաբ։» Գանձակեցիք թող գնեն այժմ մասնեն թէ իրենց ուրդոց կրթութիւնը ինչպիսի ուսուցչի է յանձնված։

Ասում են, որ մեր քաղաքի հոգեոր երկսեռ զարդարներում աշակերտներին ծեծելը դարձեալ յարուցեալվում է. եթէ իրաւ է, լաւ կանէին մեր պատուելի ուսուցիչները եթէ թողնէին այդ հին խալիֆայական սիթոյը և հետեւէին այժմեան մանկավարժական թարմ մտքերին։

Պ. Բաֆֆիի «Ալիքի»-ի պատմական վէպի տպագրությունն չարունակվեցը «Մշակի» մէջ չափազանց մեզ ուրախացրել է։ Որքան չատ է մեր ուրախությունը վրեալ վէպի տպագրությունն մասին, այնքան լաւ է մեզ համար, որ մեր լրագրին համարները մէջը գտնվում են ձրի լրագիր կարդացողները։ Պէտք է խնամք թէ ինչպէս են «Մշակի» համարները մեկ մէկի ձեռքից խլում և հետաքրքրությամբ կարդում և թէ ամեն մի կարդացող կոգդին քանի մարդ կանգնած լսում են, այն էլ Գանձակի փոդոնեցիներ թող ա. Բաֆֆին ընդունէ մեր ամենաջերմ շնորհակալությունը իր ազնուաբարեանց համար։

Ն.

ՆԵՐԿԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Վաղը, չարաթ օր. գիտակների 26-ին «Մշակի» համար չենք հրատարակի, որովհետև այսօր առուաց գնանց մեկնով, տպարանի բանվորներ, ամանանոց տպարերը, որոնցից չատերը վրայի են, չեն բանան «Մշակի» հետեւեալ և այս տարվա վերջին համարները կը հրատարակեն այն չարաթին չորեքչաբթի և հինգշաբթի օրերը, այսինքն գիտակների 29-ին, 30-ին և 31-ին։

Սուտաքը ԲԱՂԱՐԻԻՆ պ. Մինաս Գասպարեանցից 8 բուբլ բաժանորդագին «Վարձեալ դ Ուրիանի» համար Դաշխիի փոդի հետ կանի 559 բուբլ։

ԳԱՆԳԱՀԻՑ մեզ գրում են որ գիտակների 20-ին նոյեմբերյան գանձակեցի հանդուցեալ Վ.բար Մկրտումեանցի թաղումը։ Քանանց չունենալով, հանդուցեալը, ասում են, կասկել է մի բարեգործական նպատակի համար 400 բուբլ։

Կարդալ 1881 թուին «Մշակի» բաժանորդների թիւը հասաւ մինչև 1.300 հոգի։

«Кавказъ» լրագիրը լսում է որ եկող 1882 թուից սկսած գիտատարութիւն կայ հրատարակել Թիֆլիսում մի գիտնական լրագիր «Tifliser Zeitung» վերնագրով, պ. Սասայի խմբագրությամբ։

«Кавказъ» լրագրում կարդում ենք հետեւեալ տեղեկութիւններ։ Թիֆլիսի քաղաքային Դումայի մէջ քննվեցաւ գիտակների 21-ին հայտնվելի գրաստնեաց գործոյ Ջանաստրոների ոմանք յայտնեցին որ մինչև յունվարի 1-ը եկող 1882 թվի ամենաթիվ կը լինի մոլեալ այն կանոնները, որոնք հրատարակվում «Кавказъ» լրագրում, որովհետև մինչև այդ ժամանակ ասնտաղների մեծ մասը տեսնելու կարիք էլ չեն ունենալ նոր կարգադրությունների մասին և անկապ պատասխան կը տանի՝ ասնաց։ Վերնագրությունների յետոյ Դուման համաձայնվեց ձայների բազմությամբ Ռուսական հետեւեալ առաջարկությանն տեսնել «Ռուսական գրատեղով թվի հասցէների գրատեսնեան մոլեցնը, հրատարակված կանոնների հետեւ վրա, նեղացնելոյ է քաղաքի ազգաբնակությանն մեծամասնությանն համար, առաջարկում է Դումային թույլ տալ իրան խնդրել յետագայում այդ նոր կանոնների մոլեցները և յանձնել քաղաքային Դումային քննությունը ենթարկել մի չափ կանոնները, եթէ Դուման հարկաւոր կը համարի մոլեցնել նրանց թիֆլիսում, փոփոխելով այդ կանոնները համեմատ տեղական պահանջներին։» Ռուսական անդամ Թամանով յայտնեց որ պօլիցիական վարչությունը ծախսեց տասնեակներ մեծ տեսակների և թերթիկների պատրաստելու վրա չորս թէ հինգ հազար բուբլ։ բայց ասն տեղերին նրանց ծախսելուց կը սասնաց արդէնք 60.000 բուբլ։ Դրանից հետեւանքներ, ասում է մի լիճի միմիայն կատարված ծախսի վերադարձնելը, այլ մի նոր հարկ ու կը դրվի քաղաքային ազգաբնակիսնան վրա։

ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՖՐԱՆՍԻԱ

Ֆրանսիական պատգամաւորների ժողովը, որը նորից կը սկսի աշխատել կը գրաքի գլուխական վերանորոգությունների հարցերի քննությունն առաջին առարկաները կը լինեն զինուորների հաւաքելու եղանակը և գինուորական ծառայության ժամանակաժամկէտի որոշելը։ „République Française“ լրագիրը նկատում է, որ այդ հարցը չափազանց նշանաւոր է և գոմամ է պատեղազմական միմիարին, որ նա որոշից այդ հարցը անցագաղ ենթարկել բազմակողմանի մշակմանը։ Լրագիրը հաստատ հաւատացած է, որ պատգամաւորների ժողովի հանրապետական մեծամասնությունը կատարելապէս համակրում է կառավարական նախագծերին գրգռելի վերակազմության վերաբերությամբ և պատրաստ է օգնել կառավարությանը ժողովրդական պաշտպանության միջոցները հարատեւելու և ընդարձակելու համար։

Նորերում ուսարական դեսպան կոմս Բէյստ յանձնեց Գամբետային ուսարը-ուսերգաղան պատգիր գրեցերի նոր միմիարի կոմս Կալիսիի առաջին դիպլոմատական շրջաբերականը։ Կասում են, որ ասանիական դեսպանը ֆրանսիական կառավարության մոտ ուղարկել է իր հայրենիքը և չուտ չի վերադառնալ փարիզ։ Դրա պատճառը այն դժուարությունն են, որոնք ծագել են ֆրանսիական և սպանական կառավարության միջև Ասպիրի մէջ գտնված սպանական ցիներին փարատելու։ վերաբերությամբ Պրուսիի գրցերի նախկին միմիարը Բարտեւեմի Սենտ-Իլեր խոստացել էր սպանական դեսպանին փարատել ապատամբությունն պատճառով դրա գտնված հայրենակիցներին, բայց երբ կառավարությունը անցաւ Գամբետայի ձեռքը, նա յայտնեց, որ չէ կարող կատարել իր նախորդի խոսքը։ Ֆրանսիական միմիարի հիմնած տասերը „Union Républicaine“ լրագիրը մի յօդուած տպեց Բրսայի և ֆինանսական աշխարհի նշանաւոր անձանց անչափ պատնեշների դէմ։ Ցօդուածի մէջ ասված է, որ Բրսան միշտ թշնամաբար է վերաբերվել հանրապետականությանը, բայց վերջինը պէտք է յարգել ֆինանսական աշխարհի ընդդիմադրությունը անտեսական և ազգային խնդիրները լուծելու ժամանակ։ Ալիքի դրամի և հաստատութեան օգնությամբ, որ ֆինանսական աւելի հարուստ և զրեղ է, հանրապետական կառավարությունը առանց մեծ գժուարության կարող պետական կրեդիտը նշանաւոր առեւարական ընկերություններին ենթարկվելուց, իսկ երկրի տնտեսական մեծ ընկերությունների կանգնաւորությունից։ Մինչեւ երեւում է ֆինանսական մեծ ընկերությունների կանգնաւորությունը մեր ամենաբարեկամ ազգերի հետ։ Ինչպէս երեւում է հարուստ ազգերի միմիարը Ալիքն Տարժէ կանենում է։ Հարուցել ոչ թէ միայն Բրսային զարժիչներին, այլ և Լէօն Սէի նման նրանց երեւելի կողմնակիցներին։

Պառաքին գործերի միմիարության մէջ եղած վերջին ընդունելության ժամանակ Գամբետաս ի միջի այլոց նկատեց, որ նա ընդունեց ուսարական գործերի միմիարությունը գլխաւորապես ուսարական դեսպան Բէյստի խորհուրդների տպատարության տակ, որ ուելացրեց հեղինակությամբ Գամբետաս, պէտք է այդ որոշման հետեւանքների համար բաժանի բարոյական պատասխանատուությունը։ Գամբետաս առ այժմ բաւական չէ իր միմիարության գործերի ընդունելության փոփոխված դեսպանները հեռացրած են իրանց պաշտօնեներից, իսկ նրանց տեղ նորերի նշանակելը գժուարությունների հանդիպեց և երկար ժամանակ տեւեց և այդպիսով ֆրանսիական արտաքին քաղաքականությունը անորոշ կերպարանք ստացաւ։ Գամբետայի կողմնակիցներին սասարկ զայրացնում է մանաւանդ վարմանքը, որ անդադար յարձակվում է կառավարության ընդդեմ նոր պաշտօնեաների վրա։ „Journal des Débats“ լրագիրը գանգատվում է այն վիրաւորական կարծիքների վրա, որոնց յայտնեց մանաւանդ կոմս Շոդրոյին Ս. Պետերբուրգ դեսպան նշանակելու առիթով։ Այդ կասկածները դեպի հանրապետական կառավարությունը պաշտօնանեաների ընտրելու գործի մէջ մանաւանդ անյարմար են այժմ, երբ նշանաւոր դիպլոմատներ պէտք է նշանակվեն օտար կառավարությունների մոտ Ֆրանսիայի ներկայացուցիչների դէմ ուղղած անինոյ կրիտիկը թուլացնում է այդ ներկայացուցիչների ազդեցությունը և հեղինակությունը և այդպիսով վնասում է Ֆրանսիայի շահերին։ „Journal des Debats“ լրագրի կարծիքով մանաւանդ պէտք է զգոյշ և ազդասեր լինի, երբ այդպիսի դատողություններ է անում։

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

— Վիէննայի «Polit. Corresp.» լրագրին Ֆիլիպպոպոլից գրում են հետեւեալը։ Նոյեմբերի 26-ին, ռուսաց կայսրունու ծննդեան օրը, բուլգարական եկեղեցում հանդիսաւոր մաղթանք կատարվեցաւ։ Մեկ օր առաջ, ռուսաց հիւպատոսը նամակ գրեց պատգամաւորների ժողովի նախագահին, հրաւիրելով այդ նամակը հանդիսաւորեն կարդալ։ Բոլոր պատգամաւորները և քաղաքական ու գիտնականի բոլոր ասոիճանավորները հաւաքվեցան եկեղեցում, ուր ռուսաց հիւպատոսը նրա ամուսնիքը բանեցին գրքով ծածկված տեղը, որ նշանակալ էր գնեալ նամակագրեալ Ալեքս-փաշայի համար։ Վերջինը, նրանց մէջ գտնվելով և իր տեղը բանված տեսնելով, հրամայեալ է իր տեղը բանված տեսնելոյ։ Հրամանատարը նրանց եան գտնվող մի արիշ, տեղափոխեցաւ։ Պարզվեցաւ յետոյ, երբ բանման անգամից զուրս բերեց խաչ, և սովորական ամենայն ոգեւորությամբ հանդիսաւորապէս ասաց մեծ ամանել, ուռաց հիւպատոսը առաջ բերեալ և խաչը առաջինը համբուրեց։ Ալեքս փաշան, կարդալ են պահել անային գրքերը հայերէն, վրացերէն կամ թուրքերէն լեզուով։ Գրքերի մէջ արձանագրվող տեղեկութիւնները, բաժինների և վերնագիրների հաստատում, պէտք է արձանագրին մաքուր, պարզ և որոշ։

§ 7. Տնային գրքերը մշտապէս կանոնաւոր և մաքուր պէտք է պահվին։

Նկատ. Տնային գրքերը պէտք է ներկայացնել պօլիցիականներին հէնց որ նարանը կը պահանջեն։

§ 8. Ցան տեղերը, կառավարիչները, վերակացուները պէտք է ի նկատի ունենան հետեւեալ կանոնները։

1) Ա մ ա ա կ թերթերը գործ են անում տեղեկութիւններ գրելու համար այն անձանց մասին, որոնք ապրում են թիֆլիսի մէջ, կամ տեղափոխվում են մի տունից միւս տուն մի և նոյն պօլիցիական բաժնի սահմանում։

2) Կ ա ն ա չ թերթերը գործ են անում տեղեկութիւններ գրելու այն անձանց մասին, որոնք գուրս են գալիս թիֆլիսից, մտնում են հիւանդանոց, կալանաւորվում են կամ մեռնում են։

3) Բ ա ց-գ ե ղ ի ն թերթերը գործ են անում թիֆլիսում ապրող պահեստի զինուորների համար։

4) Մ ա ա թերթերը գործ են անում տեղեկութիւններ մտցնելու համար հասարակաց կանանց և պօլիցիայի նկոտութեան տակ եղած անձանց մասին։

Նկատ. Բաց-դեղին և մանր թերթերը գործ են անում միայն, երբ հարկաւոր է տեղեկութիւն տալ այն անձանց մասին, որոնց համար նրանք որոշված են։

5) Խրաքանչիւր անձ, որ ապրում է թիֆլիսի մէջ, գուրս է գնում քաղաքից կամ վերադառնում է որ և է պատճառով, պէտք է արձանագրվի առանձին հասցեի թերթի վրա։

6) Ամուսին կանայք, չը բացառելով և նրանց, որոնք ապրում են իրանց ամուսինների հետ, արձանագրվում են ամուսիններից առանձին թերթերի մէջ։ Իսկ նրանց մոտ եղած անչափահաս երեխաները արձանագրվում են իրանց մայրերի թերթերի մէջ։

7) Հասցէի թերթերի մէջ չեն արձանագրվում առանձնապէս ա) բոլոր անչափահասները, որոնք ծնողների կամ այլ ազգականների հետ են ապրում։ բ) բոլոր ուսումնարանների աշակերտները, որոնք նոյն իսկ ուսումնարանների մէջ են բնակվում։ գ) օրաւորանոցների մէջ ծառայող զինուորները, դ) եպիսկոպոսների կամ վանքերի երգեցիկները և ծառաները, ե) նրանք, որոնք ժամանակաւորապէս գալիս են մի բան ծառեալու և ապրելու չը վճռաւորու պատճառով գիշերում մեր քաղաքի մէջ։

8) Հասցէի թերթերը պէտք է գրված լինեն մեծ տառերով և պարզ, և պէտք է պատասխանեն նրանց մէջ գրված բոլոր հարցերին։

9) Հասցէի թերթերը ուղարկվում են պօլիցիայ առանձին ցուցակների հետ, որոնց մէջ նշանակված են փոքրոյ անունը, ասն համարը, ամանիրջ անունը, ազգը, կոչումը և ասոիճանը և իւրաքանչիւր գոյնի թերթերի թիւը։ Այդ ցուցակը պէտք է ստորագրված լինի ուղարկող անձից, նոյնպէս պէտք է նշանակված լինեն թւականը, ամիսը և ամսաթիւը։

(Կը շարունակվի)

ՆԱԻԱԿ ԳԱՆԳԱՀԻՑ

Գիտակների 20-ին

Այցեալ նոյեմբեր ամսի 15-ին, Գանձակի երկրագործական համար, քաղաքին պատգամաւորներից լսուած հոգալարձությունը — Մաք. Լազարեանց, Նիկ. Մելիքանց, Մկրտ. Ալամանանց և խմ. Գաբալաբաշեանց, կանոնիզատներ Հ.Նոր-բէկ Մ-Շահնազարեանց և Ա.Դէք. Խաչանեանց, սարեվերին մեռ. թեմ. վերատեսչից։ Շնորհաւորելով նորերին իրենց Նոյնը պաշտօնով, կը յուսանք, որ նին հոգաբարձությունը իրենց մեծի հաշիւները նորերին յանձնելուց յետոյ, հայ հասարակութեան հետաքրքրութիւնը բաւականութիւն տալով կը դրատարակեն մեր հայ պարբերական թերթերի միջոցով իրենց չորս ամեայ շրջանի ուսումնական ու տնտեսական մանրամասնաց հաշիւը։ Մեզ չափազանց զարմացրեց պատգամաւորների անտարբերությունը գեպի իրենց յանձն առած գործը, որ հոգալարձու ընտրելին մի այնպիսի անձն, որը իր փառասիրությունի կանոնում է այն եկեղեցոյց օտարացնել սեպական հոգը, որի կարեւորությունի արդիւնքով իր զոյությունը պահպանում է այն զարոյը, որի վրա պարոնը հոգաբարձու է ընտրվել։ Թօքա Աբարբէի վրա է. գուցէ մեր պատգամաւորները գիտակներին ընտրելով նոցան, կամեցել են բարոյապէս պատասխանել նոցան ցեղ պատասխանությունից։ Բայց նոցա սխալվում են այդպէս կարծելով. ուելի լաւ է թող մեր հոգիչանությունը ուշադրություն դարձնելով իսկ նոցա մեր բարոյական դարձեալ վարձատրի մի և նոյն մեզ անհնին յայտնի պարտին 500 բուբլով. յուսալի է, որ ապատեսան գրգռը խարդաւորիսի վերջանայ։

Մեր քաղաքային զարոյի (եթէ միայն կարելի է այսպէս անուանել) հայոց լեզուի և կրօնի ուսուցիչ Ա. քահանան թոյլ էր պարտուներոց, նորան փոխարինեց մի ուրիշը։ Հ.Հուսիկեանի կատարվից մեր դլխին ժողովրդական առաջը. Հանդիպեց պաւակիցիք, կարիսի հանդիպանցնաբ։» Գանձակեցիք թող գնեն այժմ մասնեն թէ իրենց ուրդոց կրթութիւնը ինչպիսի ուսուցչի է յանձնված։

Ասում են, որ մեր քաղաքի հոգեոր երկսեռ զարդարներում աշակերտներին ծեծելը դարձեալ յարուցեալվում է. եթէ իրաւ է, լաւ կանէին մեր պատուելի ուսուցիչները եթէ թողնէին այդ հին խալիֆայական սիթոյը և հետեւէին այժմեան մանկավարժական թարմ մտքերին։

Պ. Բաֆֆիի «Ալիքի»-ի պատմական վէպի տպագրությունն չարունակվեցը «Մշակի» մէջ չափազանց մեզ ուրախացրել է։ Որքան չատ է մեր ուրախությունը վրեալ վէպի տպագրությունն մասին, այնքան լաւ է մեզ համար, որ մեր լրագրին համարները մէջը գտնվում են ձրի լրագիր կարդացողները։ Պէտք է խնամք թէ ինչպէս են «Մշակի» համարները մեկ մէկի ձեռքից խլում և հետաքրքրությամբ կարդում և թէ ամեն մի կարդացող կոգդին քանի մարդ կանգնած լսում են, այն էլ Գանձակի փոդոնեցիներ թող ա. Բաֆֆին ընդունէ մեր ամենաջերմ շնորհակալությունը իր ազնուաբարեանց համար։

Ն.

ՆԵՐԿԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Վաղը, չարաթ օր. գիտակների 26-ին «Մշակի» համար չենք հրատարակի, որովհետև այսօր առուաց գնանց մեկնով, տպարանի բանվորներ, ամանանոց տպարերը, որոնցից չատերը վրայի են, չեն բանան «Մշակի» հետեւեալ և այս տարվա վերջին համարները կը հրատարակեն այն չարաթին չորեքչաբթի և հինգշաբթի օրերը, այսինքն գիտակների 29-ին, 30-ին և 31-ին։

Սուտաքը ԲԱՂԱՐԻԻՆ պ. Մինաս Գասպարեանցից 8 բուբլ բաժանորդագին «Վարձեալ դ Ուրիանի» համար Դաշխիի փոդի հետ կանի 559 բուբլ։

ԳԱՆԳԱՀԻՑ մեզ գրում են որ գիտակների 20-ին նոյեմբերյան գանձակեցի հանդուցեալ Վ.բար Մկրտումեանցի թաղումը։ Քանանց չունենալով, հանդուցեալը, ասում են, կասկել է մի բարեգործական նպատակի համար 400 բուբլ։

Կարդալ 1881 թուին «Մշակի» բաժանորդների թիւը հասաւ մինչև 1.300 հոգի։

«Кавказъ» լրագիրը լսում է որ եկող 1882 թուից սկսած գիտատարութիւն կայ հրատարակել Թիֆլիսում մի գիտնական լրագիր «Tifliser Zeitung» վերնագրով, պ. Սասայի խմբագրությամբ։

«Кавказъ» լրագրում կարդում ենք հետեւեալ տեղեկութիւններ։ Թիֆլիսի քաղաքային Դումայի մէջ քննվեցաւ գիտակների 21-ին հայտնվելի գրաստնեաց գործոյ Ջանաստրոների ոմանք յայտնեցին որ մինչև յունվարի 1-ը եկող 1882 թվի ամենաթիվ կը լինի մոլեալ այն կանոնները, որոնք հրատարակվում «Кавказъ» լրագրում, որովհետև մինչև այդ ժամանակ ասնտաղների մեծ մասը տեսնելու կարիք էլ չեն ունենալ նոր կարգադրությունների մասին և անկապ պատասխանից կը տանի՝ ասնաց։ Վերնագրությունների յետոյ Դուման համաձայնվեց ձայների բազմությամբ Ռուսական հետեւեալ առաջարկությանն տեսնել «Ռուսական գրատեղով թվի հասցէների գրատեսնեան մոլեցնը, հրատարակված կանոնների հետեւ վրա, նեղացնելոյ է քաղաքի ազգաբնակությանն մեծամասնությանն համար, առաջարկում է Դումային թույլ տալ իրան խնդրել յետագայում այդ նոր կանոնների մոլեցները և յանձնել քաղաքային Դումային քննությունը ենթարկել մի չափ կանոնները, եթէ Դուման հարկաւոր կը համարի մոլեցնել նրանց թիֆլիսում, փոփոխելով այդ կանոնները համեմատ տեղական պահանջներին։» Ռուսական անդամ Թամանով յայտնեց որ պօլիցիական վարչությունը ծախսեց տասնեակներ մեծ տեսակների և թերթիկների պատրաստելու վրա չորս թէ հինգ հազար բուբլ։ բայց ասն տեղերին նրանց ծախսելուց կը սասնաց արդէնք 60.000 բուբլ։ Դրանից հետեւանքներ, ասում է մի լիճի միմիարի կատարված ծախսի վերադարձնելը, այլ մի նոր հարկ ու կը դրվի քաղաքային ազգաբնակիսնան վրա։

ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՖՐԱՆՍԻԱ

Ֆրանսիական պատգամաւորների ժողովը, որը նորից կը սկսի աշխատել կը գրաքի գլուխական վերանորոգությունների հարցերի քննությունն առաջին առարկաները կը լինեն զինուորների հաւաքելու եղանակը և գինուորական ծառայության ժամանակաժամկէտի որոշելը։ „République Française“ լրագիրը նկատում է, որ այդ հարցը չափազանց նշանաւոր է և գոմամ է պատեղազմական միմիարին, որ նա որոշից այդ հարցը անցագաղ ենթարկել բազմակողմանի մշակմանը։ Լրագիրը հաստատ հաւատացած է, որ պատգամաւորների ժողովի հանրապետական մեծամասնությունը կատարելապէս համակրում է կառավարական նախագծերին գրգռելի վերակազմության վերաբերությամբ և պատրաստ է օգնել կառավարությանը ժողովրդական պաշտպանության միջոցները հարատեւելու և ընդարձակելու համար։

Նորերում ուսարական դեսպան կոմս Բէյստ յանձնեց Գամբետային ուսարը-ուսերգաղան պատգիր գրեցերի նոր միմիարի կոմս Կալիսիի առաջին դիպլոմատական շրջաբերականը։ Կասում են, որ ասանիական դեսպանը ֆրանսիական կառավարության մոտ ուղարկել է իր հայրենիքը և չուտ չի վերադառնալ փարիզ։ Դրա պատճառը այն դժուարությունն են, որոնք ծագել են ֆրանսիական և սպանական կառավարության միջև Ասպիրի մէջ գտնված սպանական ցիներին փարատելու։ վերաբերությամբ Պրուսիի գրցերի նախկին միմիարը Բարտեւեմի Սենտ-Իլեր խոստացել էր սպանական դեսպանին փարատել ապատամբությունն պատճառով դրա գտնված հայրենակիցներին, բայց երբ կառավարությունը անցաւ Գամբետայի ձեռքը, նա յայտնեց, որ չէ կարող կատարել իր նախորդի խոսքը։ Ֆրանսիական միմիարի հիմնած տասերը „Union Républicaine“ լրագիրը մի յօդուած տպեց Բրսայի և ֆինանսական աշխարհի նշանաւոր անձանց անչափ պատնեշների դէմ։ Ցօդուածի մէջ ասված է, որ Բրսան միշտ թշնամաբար է վերաբերվել հանրապետականությանը, բայց վերջինը պէտք է յարգել ֆինանսական աշխարհի ընդդիմադրությունը անտեսական և ազգային խնդիրները լուծելու ժամանակ։ Ալիքի դրամի և հաստատութեան օգնությամբ, որ ֆինանսական աւելի հարուստ և զրեղ է, հանրապետական կառավարությունը առանց մեծ գժուարության կարող պետական կրեդիտը նշանաւոր առեւարական ընկերություններին ենթարկվելուց, իսկ երկրի տնտեսական մեծ ընկերությունների կանգնաւորությունից։ Մինչեւ երեւում է ֆինանսական ընկերությունների կանգնաւորությունը մեր ամենաբարեկամ ազգերի հետ։ Ինչպէս երեւում է հարուստ ազգերի միմիարը Ալիքն Տարժէ կանենում է։ Հարուցել ոչ թէ միայն Բրսային զարժիչներին, այլ և Լէօն Սէի նման նրանց երեւելի կողմնակիցներին։

Պառաքին գործերի միմիարության մէջ եղած վերջին ընդունելության ժամանակ Գամբետաս ի միջի այլոց նկատեց, որ նա ընդունեց ուսարական գործերի միմիարությունը գլխաւորապես ուսարական դեսպան Բէյստի խորհուրդների տպատարության տակ, որ ուելացրեց հեղինակությամբ Գամբետաս, պէտք է այդ որոշման հետեւանքների համար բաժանի բարոյական պատասխանատուությունը։ Գամբետաս առ այժմ բաւական չէ իր միմիարության գործերի ընդունելության փոփոխված դեսպանները հեռացրած են իրանց պաշտօնեներից, իսկ նրանց տեղ նորերի նշանակելը գժուարությունների հանդիպեց և երկար ժամանակ տեւեց և այդպիսով ֆրանսիական արտաքին քաղաքականությունը անորոշ կերպարանք ստացաւ։ Գամբետայի կողմնակիցներին սասարկ զայրացնում է մանաւանդ վարմանքը, որ անդադար յարձակվում է կառավարության ընդեմ նոր պաշտօնեաների վրա։ „Journal des Débats“ լրագիրը գանգատվում է այն վիրաւորական կարծիքների վրա, որոնց յայտնեց մանաւանդ կոմս Շոդրոյին Ս. Պետերբուրգ դեսպան նշանակելու առիթով։ Այդ կասկածները դեպի հանրապետական կառավարությունը պաշտօնանեաների ընտրելու գործի մէջ մանաւանդ անյարմար են այժմ, երբ նշանաւոր դիպլոմատներ պէտք է նշանակվեն օտար կառավարությունների մոտ Ֆրանսիայի ներկայացուցիչների դէմ ուղղած անինոյ կրիտիկը թուլացնում է այդ ներկայացուցիչների ազդեցությունը և հեղինակությունը և այդպիսով վնասում է Ֆրանսիայի շահերին։ „Journal des Debats“ լրագրի կարծիքով մանաւանդ պէտք է զգոյշ և ազդասեր լինի, երբ այդպիսի դատողություններ է անում։

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

— Վիէննայի «Polit. Corresp.» լրագրին Ֆիլիպպոպոլից գրում են հետեւեալը։ Նոյեմբերի 26-ին, ռուսաց կայսրունու ծննդեան օրը, բուլգարական եկեղեցում հանդիսաւոր մաղթանք կատարվեցաւ։ Մեկ օր առաջ, ռուսաց հիւպատոսը նամակ գրեց պատգամաւորների ժողովի նախագահին, հրաւիրելով այդ նամակը հանդիսաւորեն կարդալ։ Բոլոր պատգամաւորները և քաղաքական ու գիտնականի բոլոր ասոիճանավորները հաւաքվեցան եկեղեցում, ուր ռուսաց հիւպատոսը նրա ամուսնիքը բանեցին գրքով ծածկված տեղը, որ նշանակալ էր գնեալ նամակագրեալ Ալեքս-փաշայի համար։ Վերջինը, նրանց մէջ գտնվելով և իր տեղը բանված տեսնելով, հրամայեալ է իր տեղը բանված տեսնելոյ։ Հրամանատարը նրանց եան գտնվող մի արիշ, տեղափոխեցաւ։ Պարզվեցաւ յետոյ, երբ բանման անգամից զուրս բերեց խաչ, և սովորական ամենայն ոգեւորությամբ հանդիսաւորապէս ասաց մեծ ամանել, ուռաց հիւպատոսը առաջ բերեալ և խաչը առաջինը համբուրեց։ Ալեքս փա-